

jež tam měl uschovány, s čímž přednosta úřadu vyslovil souhlas ještě před příchodem četníkovým, obsažena jest dobrovolná náhrada škody; byť i vydání peněz, jež obžalovaný měl při sobě v kapse, stalo se teprve po intervenci přivolaného četnického strážmistra. Než, nehledíc k tomu, že tento stav věci není v rozsudku zjištěn, kde dán výraz přesvědčení soudu, že se obžalovaný teprve intervencí četníkovou dal pohnouti k doznání a náhradě škody, nelze přisvědčiti názoru zmateční stížnosti, že již v prohlášení, že pachatel jest ochoten škodu bezprostředně nahraditi, lze spatřovati náhradu samu. Náhrada stala se teprve vydáním peněz, jež obžalovaný při sobě v kapse měl, tyto pak vydány byly, až když četník se byl dověděl o vině obžalovaného. Stěžovateli patrně tane na mysli případ § 188 b) tr. zák. Než tam nejde o pachatele, jenž jest ještě v držení odcizeného předmětu, nýbrž zřejmě o pachatele, který, nejsa s to škodu ihned nahraditi, účinnou lítost projevuje tím, že se zaváže poškozenému k náhradě v určité lhůtě a lhůtu též dodrží. V tomto případě, i kdyby tu byla zjištěna dobrovolnost a úplnost náhrady, nemůže býti řeči o včasnosti její, a bylo proto dobrodiní § 187 tr. z. obžalovanému právem odepřeno. Zmateční stížnost obžalovaného jest tudíž bezdůvodna. Budiž proto jen ještě podotknuto: Ježto jde v tomto případě o krádež peněžitého obnosu nepřevyšujícího 200 K, byla shledána krádež zločinem jen z důvodu § 174 II c) tr. z. Kvalifikace ta vzhledem k tomu, že jde o odcizení peněžitého obnosu z doporučeného dopisu, toliko jednoduše zalepeného, jest ovšem pochybnou, neboť již jazykově sluší rozuměti pojmem »uzamčení« větší překážku přístupu ku předmětu, než jest pouhá zalepená obálka. Zalepení dopisu slouží jen k tomu, by zabráněno bylo nahlédnutí do obálky neb vytroušení obsahu, přivlastnění si obsahu vyjmutím z obálky podstatně stížiti vůbec nemůže. Než není příčiny, by bylo hleděno k okolnosti té z moci úřední. Neboť v přivlastnění dopisu úředním zřízencem, jenž u vykonávání úřadu do jeho rukou se dostal, dlužno shledati, nepochybně skutkovou podstatu zneužití moci úřední ve smyslu § 101 tr. z., zločinu to těžším trestem ohroženého než zločin krádeže. Nemůže se proto obžalovaný cítiti stížena a není příčiny, by bylo zakročeno v jeho prospěch z moci úřední, když byť i mylně, čin jeho kvalifikován byl na zločin krádeže.

Čís. 307.

Předražování. Pletichy nestávají se beztrestnými tím, že popud k jednání vycházel od úřadů, které měly na starosti výživu lidu.

Zločinnou kvalifikaci dle § 23 čís. 5 čís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. může zakládati též způsob provedení činu, pokud je integrující součástí trestného činu (§ 23 čís. 1—4 cit. nař.) a pokud jím byly způsobeny obzvláště těžké účinky ve smyslu čís. 5 § 23 cit. nař.

Započítati jest veškeru nezaviněnou zajišťovací a vyšetřovací vazbu, která byla uvalena na pachatele před vynesením rozsudku prvé stolice, bez rozdílu, zda vazba byla uvalena pro trestné činy, pro něž byl souzen, či pro činy jiné.

Podmíněné odsouzení jest vyloučeno, činí-li součet trestu na svobodě a náhradního trestu na svobodě za pokutu peněžitou více, než-li rok.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1920, Kr I. 649/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného Karla N. a státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu nalézacího u zemského trestního soudu v Praze ze dne 21. února 1920, pokud jím byl obžalovaný Karel N. uznán vinným přechinem dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Provádějíc důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. dovozuje zmateční stížnost plnou beztrestnost domnělých pletich stěžovatelových — správně nedostatek zákonitých předpokladů skutkové podstaty dle § 23 čís. 4 cís. nař. — z toho, že 1. objektivně vycházel popud k opatření obilí od úřadů a korporací, které měly na starosti výživu lidu po případě zachování pořádku a odpomoc hladu, zaviněnému prostým selháním činnosti vyživovací administrativy; 2. prokázáno jest, že právě zásilky obilí, o něž jde, odpomohly v dotýčných místech nejvyšší nouzi a prospěly velice veřejnému zájmu; 3. subjektivně byl účel činnosti jak zástupců dotýčných úřadů tak osob ostatních (mezi nimi též obžalovaný N.) ve veřejném zájmu; 4. stěžovatel ze svého hlediska vycházel při činnosti své z přesvědčení, že akce je kryta obilním ústavem, považoval L-a za vyššího úředníka tohoto ústavu, věděl, že se pomocí úřadů a korporací poskytnutím peněžitých výpomocí opatřují právě ve veřejném zájmu s úředním vědomím potraviny všeho druhu za ceny vyšší, a sám, jsa od okresního hejtmantství ve W., ne-li jiných, jako řada dalších osob zmocněn k nakupování, musil akci týkající se 13 vagonů považovati za naprosto bezvadnou a sloužící veřejnému zájmu, což vylučuje v jeho osobě jak každý úmysl lichevní, tak také subjektivní vědomí bezprávnosti. Při rozboru těchto námitek dlužno vycházeti ze zjištění soudu nalézacího, jenž zjistil, že obžalovaný Václav N. společně s nezjištěným spolupachatelem dal podloudně nakoupiti 13 vagonů obilí, dopravit je vědomě s nepravými dopravními osvědčeními a s označením obilního ústavu jako odesílatele přes Kladno do severních Čech a tam je prodati za ceny, nákupní ceny několikeronásobně převyšující. Že by tato činnost neopodstatňovala veškerých předpokladů pletich ve smyslu § 23, č. 4 cís. nař. stížnost vůbec ani ne tvrdí. Vyložené tyto pletichy nepozbývaly by tohoto svého rázu, ovšem ani tím, že v obdobných případech trpěny, ba podporovány byly úřady a korporacemi, za výživu obyvatelstva odpovědnými, které krajní nouzi, válkou přivoděnou, byvše donuceny, k nim v jednotlivých případech i podnět daly, neboť počínání, přičící se platným předpisům s mocí zákona nemůže nabýti legálnosti spolupůsobením míst úředních, k jich provádění v první řadě povolaných. Právě podloudné obcházení předpisů o úpravě obchodu s obilím, o jaké tu šlo, bylo jednou z hlavních příčin úřadů, k provádění těchto předpisů povolaných, by vyhověly snaze vlády, nesoucí se za dostatečným a stejnoměrným zaopatřováním obyvatelstva

tímto nejdůležitějším předmětem potřeby. A jestliže krajní, takto vyvozaná nouze, jakož i skutečnost, že nedovoleným postupem odvráceno bylo místy přechodné vážné poškození veřejných zájmů, mohou snad omluviti počínání si úřadů, nemůže to míti vlivu na trestní zodpovědnost osob, jež, nikoliv by posloužily zájmům veřejným, nýbrž, jak rozsudek zjišťuje i ohledně stěžovatele, v první řadě, by pro svou osobu docílily zisku, krajní této nouze obyvatelstva, činností lidí téhož druhu alespoň spoluvyvolané, použili k vlastnímu obohacení. Rozsudek též po stránce subjektivní nezjišťuje, nýbrž přímo vylučuje, že by býval účel stěžovatelův a osob, s ním sdružených, sloužiti veřejnému zájmu a že by byl obžalovaný akci svou ohledně zmíněných 13 vagonů pokládal za bezvadnou a sloužící veřejným zájmům, proti čemuž ostatně svědčí již způsob provedení obchodu (použití falšovaných dopravních osvědčení a fingovaných adres pro dopravu) a nelze se proto stěžovateli těchto okolností na vyvrácení úmyslu lichevního i subjektivního vědomí bezprávnosti dovolávat, to tím méně, an rozsudek vším právem poukazuje na to, že legitimace úřední k obcházení předpisů o obchodu s obilím a moukou, jež byly zjištěny v jiných případech, pocházejí vesměs z doby před státním převratem, po němž teprve činnost stěžovatelova započala, a že se stěžovatel sám podobné legitimace pro okresy, do nichž konkrétní dodávky byly předsevzaty, nemůže dovolávat. Jestliže soud, zjistiť, že snaha stěžovatelova při podloudném obchodě s obilím nesla se v první řadě ne za účely stížností tvrzenými, nýbrž za nesvědomitým využitkováním neblahého stavu zásobovacího ku vlastnímu obohacení, za takových okolností shledal stěžovatele ve směru § 23 č. 4 cís. nař. i po stránce subjektivní plně zodpovědným, nelze uznati výrok tento právně pochybeným.

Zmateční stížnost státního zastupitelství, dovolávajíc se ciferně důvodů § 281 čís. 9 a) tr. ř. — správně citován býti má § 281 č. 10 tr. ř., ježto zmateční stížnost domáhá se toho, by tentýž skutek, jež rozsudek kvalifikoval toliko jako přečin § 23 čís. 4 cís. nař. podřaděn byl jako zločin předpisu § 23 čís. 5 cís. nař. — označuje výrok soudu nalézacího ohledně uvedené kvalifikace skutku právně pochybeným. Obžaloba spatřovala v § 23 čís. 5 cís. nař. předpokládané zvláště těžké ohrožení veřejných zájmů jednak v tom, že odnětím tak značného množství obilí disposici úřadů, povolaných k disponování s nejdůležitějším předmětem potřeby, obilím, znemožněna byla právě v době nejtísňivější nouze o potraviny rovnoměrnost rozdělení zásob pohotových, jednak ve způsobu pletich obžalovaným Václavem N. prováděných, jenž se neštítel používatí padělaných dopravních osvědčení, zneužívati firmy obilního ústavu jako domnělého odesílatele, pašovati obilí pod adresami fingovanými a prostřednictvím překartování vagonů v mezistanici, při čemž sáhnuto bylo i k uplácení železničního personálu. Soud nalézací neuznal ani v tom ani v onom směru, že by skutkem zájmy veřejné zvláště těžce, jak předpokládá toho § 23 čís. 5 cís. nař., bývaly ohroženy. Zmateční stížnost státního zastupitelství připouští výslovně správnost důvodů, z nichž soud nalézací podmínku zločinné kvalifikace pletich po stránce prv uvedené vyloučil, obmezujíc se na to, bráti v odpor stanovisko soudu jen, pokud neshledal zájmy veřejné zvláště těžce ohroženy způsobem, jakým pletichy obžalova-

ného Václava N-a byly prováděny. Generální prokuratura zastávala při roku zmateční stížnost státního zastupitelství v podstatě těmito vývody: Důvody rozsudku obmezují se ve směru tom jen na krátký poukaz, že také předsevzetí dopravy na falešná dopravní vysvědčení nemá ve směru, o nějž jde, žádného významu, poněvadž použití falešných osvědčení bylo jen prostředkem k dosažení účelu a mělo ten význam, by při dodávkách do nouzového území byla doprava usnadněna. Než tato úvaha naprosto nevyčerpává dosah prostředků, jakých Václav N. použití se neštítel k zajištění svého cíle, využívatel neblahého stavu zásobovacího bezohledně pro své obohacení. Soud nalézací zjistil, že vagony obilí, o nějž jde, expedovány byly na falsifikáty dopravních osvědčení, že Václav N. byl ve spojení s osobou druhou, která, jsouc alespoň v základních zásadách obeznámena s manipulací státního obilního ústavu, dopravní osvědčení ta opatřovala. Soud nalézací zjistil dále, že Václav N., jenž byl sobě dobře vědom toho, že jsou dopravní osvědčení padělána, tato osvědčení s nákladními listy, na nichž jako odesílatel uveden byl nepravdivě obilní ústav, doručoval Bedřichu P-ovi za účelem další dopravy z Kladna, znaje též obsah průvodních nákladních listů pro dopravu do Kladna. Tuto činnost vyvíjel Václav N. koncem roku 1918 a začátkem roku 1919, tedy v době, kdy Československý stát právě probudil se k samostatnosti. V době té bylo přirozeně předním a nejvyšším zájmem veřejným, by přiveden a zachován byl pořádek ve správě veřejné, nanejvýš v zásobování obyvatelstva i dopravnictví, jež právě tehdy byly následkem dlouho trvající války ve stavu nad míru povážlivém. Jestliže Václav N. právě v této, pro nové zřízený stát v nejkritičtější době neštítel se za účelem dosažení svých sobeckých úmyslů výdělečných, použití při svých pletichách prostředků, jimiž nutně ještě citelněji porušován byl pořádek ve veřejné správě a dopravnictví, podporována byla korupce a podkopávána byla autorita veřejné instituce, nutno označiti výrok soudu, jenž přes to, a sice jen v úvaze, že manipulace ty byly jen prostředkem k dosažení účelu a měly jen význam, by při dodávkách do nouzového území byla doprava usnadněna, zvláště též těžké ohrožení veřejných zájmů vyloučil, právně mylným. Neboť z hlediska v § 23 čís. 5 cís. nař. uvedeného zvláště těžkého ohrožení veřejných zájmů nesejde na účelu pachatelovu, jímž vždy bude bezpečnější provedení vlastních sobeckých záměrů, nýbrž na možném účinku vzhledem k vyšším zájmům veřejným, jež ovšem se zájmy pachatelovými budou kollidovati. Václav N. snaží se sice ve svém vývodním spisu proti zmateční stížnosti státního zastupitelství dovoditi, že o zvláště těžkém ohrožení veřejných zájmů ve smyslu § 23 čís. 5 cís. nař. může býti řeči jen tehda, byla-li zvláště těžce ohrožena výživa obyvatelstva pletichami pachatelovými. Byť by tento případ ohrožení zájmů veřejných byl již dle povahy trestního činu, o nějž jde, a účelu cís. nařízení v první řadě směrodatným pro kvalifikaci zločinnou, nelze ji jedině nařeziti, jelikož zákon co do směru ohrožení veřejných zájmů nerozlišuje, a tyto zvláště těžce ohroženy býti mohou jednáním pletichářským i ve směrech, jsoucích mimo obor zaopatřování obyvatelstva předměty potřeby. Ovšem neprokázaným označuje rozsudek zločinu potřebné vědomí pachatelovo, že by činem svým veřejné zájmy zvláště těžce ohrožoval, ba nemá za vyloučeno, že obžalovaný za panujících neblahých poměrů vyživovacích mohl se snad docela domnívati, že třebas pletichářil a z poměrů

válečných nesvědomitě těžil, přece jen zájmům státním a své vlasti slouží. Nelze pak vzhledem ku předpisu § 288 čís. 3 tr. ř. přípustným shledati pokus zmateční stížnosti státního zastupitelství, ze zjištěného vědomí Václava N., že používaná jím dopravní vysvědčení byla falešná a že nepravdivě na nákladních listech uváděn byl obilní ústav jako odesílatel, svémocně dovozovati nepřimo též vědomí pachatelovo, že způsob provázení jeho machinací zvláště těžce ohrožuje zájmy veřejné. Než, ježto ze souvislosti důvodů rozsudkových zřejmě vychází na jevo, že soud nalézací vyloučil vědomí zvláště těžkého ohrožování výživy obyvatelstva, necháváje otázku ohrožení veřejných zájmů způsobem provedení pletich jako bezvýznamnou úplně stranou, vyplývá z toho jen, že soud zrušovací nemá pro nedostatek potřebných zjištění po stránce subjektivní možnost, by, jak domáhá se toho stížnost zmateční, u věci samé hned rozhodl a že jest nezbytno, aby věc za účelem doplnění skutkového podkladu vrácena byla první stolici k opětnému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud nevyhověl zmateční stížnosti stát. zastupitelství nemoha se již po stránce objektivní přikloniti k náhledům tuto reprodukovaným. Dlužno především povšimnouti si toho, že odstavec čís. 5 § 23 čís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. není samostatným trestním ustanovením všeobecného rázu a že tedy zejména neobsahuje snad rámcového trestního zákona, dle něhož by jakýmkoliv způsobem spáchané obzvláště těžké ohrožení veřejných zájmů kvalifikováno bylo za zločin a ohroženo trestem určeným. Odstavec čís. 5 cit. § přimyká se těsně k ustanovením předchozích odstavců téhož §, v nichž vytýčeny jsou čtyry skupiny skutkových podstat. Veškeré tyto skutkové podstaty znamenají ohrožení účelů, jímž slouží již dle svého nadpisu i dle obsahu svých předpisů a zákazů shora citované čís. nařízení, a jež naznačují tedy také ty veřejné zájmy, k jejichž dosažení a ochraně vydány jsou jednotlivé trestní sankce tohoto čís. nař. V § 23 uvedená ohrožení veřejných zájmů pokládá zákonodárce o sobě za provinění těžká i trestá je jako přečiny, pokud činem nebyly z nějakého důvodu zájmy veřejné ohroženy zvláště těžce, ve kterémžto případě trestá se pachatel za zločin. Dle jasného znění zákona nemůže tedy býti pochybno, že dle odstavce čís. 5 cit. § 23 může býti za zločin trestán jen pachatel činu, spadajícího do některé ze čtyř kategorií skutkových podstat v tomtéž § pod čís. 1—4 vymezených pro tento čin sám, jinak řečeno, že podmínkou použitelnosti odstavce čís. 5 cit. § je, že veřejné zájmy byly zvláště těžce ohroženy spácháním některé z těchto zmíněných podstat deliktových. Trestní sankce čís. 5 cit. § není tedy určena, chrániti zachování pořádku ve státě, čeliti chaosu v poměrech zásobovacích, udržovati autoritu zřízení státních, brániti korupci a pod., neboť delikty proti těmto zájmům veřejným nejsou uvedeny v § 23 pod čís. 1—4, a proto nemůže býti zločinná povaha Václavu N-ovi za vinu kladených a rozsudkem pod pojem pouštění se do pletich ve smyslu čís. 4 § 23 cit. čís. nař. podřaděných činů odvozována s úspěchem z momentů, jež skutkové podstatě tohoto deliktu nejsou vlastní. Budiž tu poukázáno také k základní zásadě čl. IV. uvoz. zák. ku zák. trest. Tím nemá býti řečeno, že by vůbec nesešlo pro otázku použitelnosti čís. 5 cit. § i na způsobu spáchání činu, pod kterýžto zřetel stížnost i generální prokuratura vlastně staví shora dotčené momenty, pro něž se domáhá, by uznána byla zločinná kvalifikace zavinění Václava N-a. Zajiště může ten který z de-

liktů čís. 1—4 § 23 nabytí povahy zločinné právě i způsobem svého provedení. Jen že je k tomu třeba, by způsob spáchání činu nebyl pouhou okolností průvodní, zakládající eventuelně konkurující delikt samostatný, nýbrž by inkriminovaný způsob provedení byl do té míry integrující částí samé podstaty činu, že právě jím a pro něj čin sám o sobě, naplňující skutkovou podstatu některého z prvních čtyř odstavců § 23, tak byl zintenzivněn ve svých účincích, že způsobené jím ohrožení veřejných zájmů, na něž pomýšlí zákonodárce v § 23 cit. nař., překročilo míru průměrnou a nabylo rázu obzvláště těžkého. Toho pak stížnost pokud se týče generální prokuratura pro případ, o němž jde, netvrdí a ani spisy, zejména zjištění rozsudku neposkytují opory pro předpoklad, že samo ono porušení veřejných zájmů, jež způsobeno bylo odnětím 13 vagonů obilí dispozici úřadů za účelem předepsaného jich rozdělení a v samovolném jich nákupu a prodeji, spojeném se způsobností ceny obilí stupňovati, nabylo povahy obzvláště těžké právě tím, že obžalovaný přispíval v dobách tvořícího se státu českého k nepořádku a chaosu, podkopávání autority státních institucí a korupci. Všechna tato zavinění Václava N-a mohou být nepochybná — tvoří však v případě přítomném pouze průvod činu samého, nikoliv jeho podstatu, jimi účinek jeho činu na § 23 cit. nař. chráněné zájmy veřejné, pokud činem jeho byly dotčeny, zvýšen nebyl a proto nepřicházejí v úvahu s hlediska čís. 5 § 23 cit. cís. nařízení.

Vyřizuje odvolání téhož obžalovaného vyhověl mu zrušovací soud, pokud šlo o výrok nalézacího soudu ohledně započítání vazby. Dle § 55 lit. a) tr. z. jest započítati veškerou vazbu zajišťovací a vyšetřovací, pak-li obžalovaným nebyla zaviněna. V tomto případě byl obžalovaný Václav N. ve vyšetřovací a zajišťovací vazbě ode dne 14. března 1919 v 8 hodin večer do 28. června 1919 10¼ hodiny dopoledne a dále od 11. července 1919 12 hod. pol. do 6. listopadu 1919. Václav N. nebyl po 28. červnu 1919 vzat znovu do vazby právě pro činy, pro které nař. vznesena byla obžaloba sloužící za základ tomuto rozsudku, ale ve věci té v řízení trestním bylo proti němu pokračováno také v době, kdy uvalena byla na něj vazba pro další činy trestné. Vyšetřování proti němu vedené bylo spojeno ke společnému projednávání a musí proto, ježto obžalovaný nezavinil vazby oné, započítána mu býti dle § 55 a) tr. z. veškerá vazba, kterou utrpěl před vyhlášením rozsudku I. stolice.

Nejvyšší soud nevyhověl však odvolání obžalovaného, pokud se domáhalo přiznání podmíněného odsouzení a to z toho důvodu, že podmínky § 1 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 562 sb. z. a n. nebyly splněny, ježto primární trest na svobodě činil sice pouze 10 měsíců tuhého vězení, k době té jest však připočísti též trest náhradní v trvání šesti měsíců, uložený pro případ nedobytnosti trestu na penězích.

Čís. 308.

Předražování. I trestné činy proti cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. příkázány jsou soudům lichevním.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1920, Kr I 418/20.)